

OK II
Lees

197

B. H. B.

OK II
Lees

LEESLESJENS
BEHOORENDE BIJ DE
VERHANDELING
OVER HET
KUNSTMAATIG LEEZEN:
UITGEGEVEN DOOR DE
MAATSCHAPPIJ:
TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

SESDE DRUK.

Te LETDEN,
Bij D. DU MORTIER en ZON.
* * *
Te DEVENTER,
Bij JAN HENDRIK DE LANGE.

De verandering behaagt, vooral in de Jaaren
der Kindheid.

ABT FLEURIJ.

Hoofdbestuurders der Maatschappij: Tot Nu van
't Algemeen, erkennen geen Exemplaren voor
echt, dan die door eenen der Drukkers, dus,
eigenhandig, ondertekend zijn.

D. du Mortier en Zoon

I N H O U D.

Oefening omtrent den Klemtou. Bl. 9	V. Bl. 41. *)
Van de Comas's, Comspannen en debb. pnt. — 11	— 7.
Van de lange Streep &c. slechts van EDUARDE swarts. — 12	— 7, 8.
Van 't Koppeltaken, Doelaken &c. — 14	— 10, 11.
*Godsdienslige en Zedige. Fern. van J. SYRACH van de Kinderen — 17	— 15.
't Zedekundige. — 18	— 15, 21.
't Zedelijk vern. Verheven en Verb. Davids levenswijs. — 20	— 18.
't Zedelijk verheven. Psalm XXX. — 23	— 22.
Het Treurig —	
Clementine van Emilia. — 24	— 24.
't Vrolijk verheven. Psalm XLVII. — 26	— 26.

Het

*) De eerste verschillen tusschen de Bladz. in de Levenswijs,
de twee, de daarbij behoorende plaatsen, in de Verkeering
van 't Kennelijk haren, derde Druk.

Het redde. <i>Daphn. en Chl.</i> , naar GEBNER.	Bl. 27	V. Bl. 27.
Sterke illusiocht. <i>Armedas aan zijne Noeder.</i>	— 29	— 28—31.
Befpiegeling. <i>Trijns Bep.</i> over een <i>fabrieks Weggen</i> , door A. L.	— 31	— 31.
Histoer. <i>Voorbeeld van waare Broederliefde</i> , uit het Leesboek voor kinderen, bij <i>Warrand's</i> Amst. 1785.	— 33	— 34.
Lezen in Dichtmaat. <i>Het leen der Doud.</i>	— 35, 36	— 44.
De zingende Bakker. (<i>als Dichtk. Opus. van 't Gen. Kwart werdt &c.</i>)	— 36	— 45.
De Vriendfchap. (<i>als 't gesproken de Jongd.</i> , door MARTINEY en A. VAN DEN BERG.)	— 37.	
't Goed voornemen, <i>als Dovesgen.</i>		
Grdenk aan God, <i>als Dovesgen.</i>		
Waarheid Spreken, <i>als Dovesgen.</i>		
Kinderbede, <i>als Dovesgen.</i>	— 38	— 45. en verv.
Pfalms XIX.	— 39	— 45.

De Opperwijfheit, door J. C. V. A. in G. BRENDERI BRANDIS, <i>Taak-Dicht- en Leert. Kabinet.</i> Bl. 49	V. Bl. 45.
De dood der Vlieg en Mug, naar GEEERT.	— 41 — 48.
Het Heer en Boschenijs, naar GLEIM.	— 43 — 51.
Op 't Overl. van den Heere van Orleans.	— 43 — 52.
Koojen aan een Ross.	— 43 — 56.
Het Akkerleven, door H. C. POOT.	— 44 — 56.
Het Doodshoofd, door VONDEL.	— 45.
De Vader en Zoon, naar GLEIM.	— 46.
Trippeldichten, een voorbeeld uit het 1ste deel van het Gen. <i>Kwart werdt &c.</i>	— 48 — 56.
Jansjen.	— 49 — 58, 59.
Langt verzen, een voorbeeld uit A. DE HAAM.	— 50 — 59.
Rijm. Gedichten, <i>soort om een Oude Nederl.</i> (uit de Catech. voor Nederl. Burgerjucht)	— 51 — 60.
Aan de kinderen.	— 54 — 60.
De Jongelingen, door J. BEL- LAMY.	— 55 — —

I N H O U D.

Een Fragment, uit van <i>Klein</i> . Bl. 36	V. 3 ^o . 62, 63.
Het Boertige.	
<i>Eene overanderlijke waarheid.</i> — 57	— 66.
Pieter en Bregjen. — 58	— 66.
De Onbetsendigheid, door J. C.	
E. DE LANNOY. — 49	— —
Samenpraak tusſchen Jochem en Kamaſcho, uit den Doe Quichot,	
door P. LANGENDIJK. — 60	— 67a.

67a

VOORBERICHT,

AANGAANDE HET GEBRUIK VAN DIT

S C H O O L B O E K.

*O*n het vereischte gebruik van dit Schoolboek te hebben, dient de onderwijzer op grante tijden, best om den anderen dag, de Jeugd, volgens de voorgaande onderrichtingen, (*) afles aan te toonen, wat in daaraanig eene les dient opgemerkt te worden, ten einde dezelve een geheel dag kan beſpieden, om zich daar in te oefnen; hij het voorlezen der Les dient de Onderwijzer te vraagen, waarom de Jeugd z66 en niet anders leest, haer de gebreken onder 't oog te brengen, en die zulk eene les het beste opzegt, de eerste, die daar aan volgen, de tweede, derde enz. in rang te laaten ziten, om dat derde dezelve aan te moedigen.

Die dezelve geheel niet leeren kan, dient de laatste in rang te ziten, en op nieuw, ja zoo lang de les over te leeren, tot hij ingeffijk dezelve goed kan leeren en van het gem 'er in voorkomt, reden weet te geeven.

Intusſchen begrijpe men, dat deze herleusen

(*) Zie mijne Verhandel. over 't Kussematig Leeren.

geschikt zijn voor kinderen, welke reeds het A, B, C, niet alleen kennen, en in het leeren zelfs georderd zijn, maar die reeds eenig begrip van zinken hebben; en dus voor zulken, die reeds het tiende of meer jaaren bereikt hebben.

Eindelijk zij men indachtig, om in ieder les zich alleen te bepalen, aan den inhoud van dezelve, welke aan het hoofd geveld is, en dat in de eerste les, bij voorbeeld, der Jeugd niets, dan de Comma's, Puncta's, Commafunctien en dubbele Puncten onder het oog te brengen, en dat in alle de anderen. En daar deze lessen alleen voor knapen van de hoogste klasse geschikt zijn, zal het getal zoo groot niet zijn, dat dardavig eene nauwkeurige onderwijsing te lastig wordt, vooral, wanneer daar toe een bepaalden tijd wordt vastgesteld.

M. NIEUWENHUIZEN.

(9)

O E F E N I N G

ONTREND DEN

K L E M T O O N.

1.

Daar is nu mijn nieuwe Hoed.

2.

Ik verzeker u mijn Hoed is, daar.

3.

Hij kwam bij mij, en wonde.

4.

Waarom komt ge niet bij mij?

5.

Wat was wasch, eer 't wasch, wasch was?

6.

Hier wóont zijn zoón.

Hier woont zijn zoón.

Hier woont zijn zoón.

Hier woont zijn zoón.

7.

Een ondegend kind verwekt in zijn Vader.

8.

Hij sprak dit tegen mij,
 Tegen mij zeide hij dit.
 Dit zeide hij tegen mij.
 Hier in sprak hij mij tegen.
 Hij sprak: — en dat tegen mij!

9.

Zie daar is hij nu,
 Daar is hij nu.
 Nu, daar is hij.
 Hij is nu daar.

10.

Waar zou hij zijn?
 Waar zou hij zijn?

11.

Zou hij op 't land zijn?
 Zou hij ook op 't land zijn?

12.

En moet hij daar zijn?
 Ja, daar moet hij zijn.
 En wel bepaald moet hij daar zijn, want
 buiten hem, is daar geen ander.

E E R S T E L E S.

*Van de Crown's, Conventanten
 en dubbele punten.*

[, / , ; en :]

Naarligheid, nederigheid, gehoorzaamheid en zindelijkheid behooren onder die deugden, welken de Jeugd moeten verliezen, moeten aankleeven; naarligheid bij het leeren; nederigheid jegens de schooltrakkers; gehoorzaamheid omtrend Ouders, Voogden en Meesters; zindelijkheid omtrend de Meeders en schoolboeken; zij, welke deze dragden bezinnen, zullen, die verzekere ik, gelukkig, verstandig, bemind en geroemd worden.

De voorzamste van dezen echter is de gehoorzaamheid, dewijl daaruit alle de anderen voortvloeijen, en hierom is het, dat de H. Schrift dit zoo ernstig aanbeveelt, met te zeggen: *Eert uwen vader en uwe moeder, op dat uwe dagen verlangd worden.*

En niet alleen is een lang leven het loon der gehoorzaamheid, naar een gehoorzaam kind wordt geliefd van zijne Ouders. Zijne Meesters beminnen hem. Hij verrijkt de goedkeuring van zijnen God.

In tegendeel een stout kind, die ongehoorzaam, lui, of trotich is, die vloekt of ons

waarheid spreekt, wordt van elk gehaat, schoon hij aanzienlijk en een rijken mans Zoon was, echter haat men hem, maar een arm, doch gehoorzaam kind is aangenaam aan God en menschen.

Ziet gij dus den zoon eens aanzienlijken Mans, die ondeugend is, zoo houdt u van hem af, al ziede hij u: *Kom, laat ons met elkanderen speelen*; doe het niet, maar antwoord hem: *ik zal het doen, zoo dra gij gehoorzamer geworden zijt*: en verwoest u ondermenschel liever bij het brave kind, of schoon hij arm ware.

T W E E D E L E S.

Van de lange streep, Verwonderings-teken, Vraag-teken, Rolstelsel-teken, Parakefs, scherpe zwaai en dubbek streep.

—, !, ?, ———, [], (), ', ".

Schets van Eduards smarte. (*)

EDUARD, lieve Kinderen! was een man, die voor altoos, zoo het scheen, verre verwij-

(*) Genomen uit de JULIA van R. FAYTH; ik heb hier en daar de vrijheid genomen, om eene kleine verandering te maken, om het voor kinderen verstaanbaar te doen zijn.

derd en beroofd was van eene, die hem dierbaar was; denkt eens hoe hard dit viel, denkt eens, zoo gij uwe lieve Ouders misfen moest, van hun afgerukt waart, en zóó, dat gij dezelve nimmer mocht wederzien, hoe smartelijk u dit vallen moest, en nog harder viel zulks EDUARD; hij was met zijn ganfche hart verknogt aan eene deugdzaame en dus aan eene, die Gode aangenaam was, en echter — o welk eene smarte voor hem! — hij was voor altoos van dezelve afgecheiden: hoort eens, lieve kinderen! hoe bedroefd hij was, toen hij het volgende uitriep, op een tijd, als hij gevoelde, deze nimmer te zullen wederzien.

„Konde ik een zee van traanen fchreien — mijn hart zou verkwikking vinden — maar ook deze troost der Treurigen is mij toe hier toe onzegd — geen traan — geen drift — alles is koud — koud als de Dood! — — — (dit laatste woord, mijne kinderen! beurt hem op; — O wat moet die man bedroefd geweest zyn, daar niets dan de Dood hem verkwikken kon; Ja hij verlangde 'er naar, daar hij zeide:), „Ja! nog ééne vreugd, ik gevoelde het, is 'er voor mij overig. — Nader, o Dood! gezegende Bode des héils! zeg aan mijn verfebeurd hart, dat het nog één uur ftaan zal, en dan [in het graf] aan 't gewormte ten proef zal liggen — waar doole ik? Wat fchrijve ik? alles is verwarring om mij heen — o vergeef, mijn vriend! vergeef deze verwarring, waar in ik omdool, waar in ik mij duizend maal in een oogenblik verlo-

ze----- Ja! ik ben 'er --- ik had de pen
opgevat om u mijn ----- sch! geen woord
drukt mijn ellende uit --- onherstelbaar ---
on -- her -- stel -- bar --- mijn hart
barst -- ik kan niet meer."-----

O lieve kinderen! wanneer gij dus een
mensch hoordet jammeren, zoudt gij dan geen
medelijden met hem krijgen? ja, denk ik,
dit ware ook braaf, God is een beminnaar
van het medelijden, wilt gij dus Gode aange-
noem zijn, dan moet gij ook met alle onge-
lukkigen medelijden hebben, en zo gij kunt,
hen helpen.

D E R D E L E S .

*Van ' Koppeltchen , Duitken , Afsen-
dugs-icken , onverschogen toon , zwa-
re toon en Paragraaf .*

„ , „ , „ , „ en § .

§ 1 .

Die *vergenoegd* leeft, leeft vrolijk; wilt gij
oos vrolijk leven, weest *vergenoegd*.

§ 2 .

Vergenoegdheid, zal zij voor wár geluk
geacht worden, moet de deugd ook *allden* ten

grondslag hebben, dus wil gij 't geluk, uit
vergenoegdheid voortvloeiënde, voor u zelf
bezitten, dan moet gij 't pad der deugd be-
wandelen.

§ 3 .

En waarom, waarde kinderen! zoudt gij
niet deugdzam zijn, gij zijt immers gaaroe
in de vroege; nu, deugd-maakt iemand
vergenoegd, vergenoegdheid baart vroege, en
al wat, buiten deugd, *vroege* genaamd word,
is laage, valf, he en haatijke vrolijkheid.

§ 4 .

Doch, daar gij nog jong zijt, en dus het
goed en kwaad niet van elkanderen onder-
scheidt, zoo begeeft u nimmer met
uwe speelmakers in vrolijkheid of vroege-
speelen, voor gij aan uwe ouders, voogden
of meesters gevraagd hebt, of dezelve ook
zondig of met de deugd strijdig zijn.

Doet dit, lieve kinderen! en 't zal u wel
gaan.

VIERDELES.

Tor dus verte zijn u, waarde Leerlingen! die lees-tokens aangewezen, 't zal noodig zijn, dat gij dezelve nu in uw geheugen prent.

1	/
2	.
3	+
4	:
5	---
6	!
7	?
8	....
9	o
10	&
11	' en
12	"
13	x
14	—
15	-
16	..
17	§

de naam van die teken is

beduidende in het lezen

Dit zal voor ééne Les genoeg zijn en u veel helpen in het lezen.

V I J F D E L E S.

Hes Godsdiensfige en Zedige.

De Vermaning van Jesus Syrach
aan de Kinderen.

- I**sehe kinderen / geest uwen Vader gehoor en doet aldus, op dat het u wel gesa.
- W**ant de Heere wil den Vader van de kinderen geëerd hebben / en wat de Moeder den kinderen bebreft, wil hij gedaan hebben.
- W**ie zijnen Vader eert, zal zijne zonden door God vergeven zien. En die zijne Moeder eert, bergadert een goeden schat.
- W**ie zijn Vader eert, zal zich ooh eens over zijn kinderen verheugen, en zal / wanneer hij sibt / verhoort worden.
- W**ie zijn Vader eert / zal lang leeben / en die den Heere byert / zal een troest door zijn Woerd zijn.
- W**ie den Heere byert / eert ooh den Vader / en zal als Heeren dierum de gemen / die hem hoortgehoort hebben.
- E**ert uwen Vader en Moeder met werken en woorden / op dat haer zegen over u come.
- W**ant de zegen der Vaders onderkent de huizen der kinderen; maar de vloek der Moeder werpt dezelve neder.
- W**ijot de schande / die uwen Vader mogt hebben / niet / dewijl deze li zelv' gene eert is.
- A**mmers / de eere der kinderen rust op de eere der Vaders; en eene Moeder die in omme 19 / 19 den kinderen eene smadheid.

11. Lieke Kinderen! bezogt uwen Vader in zinen onbrekdom en bezpreeft hem niet in uw leven.
12. Zieken hem het verstand (door de jaaren) bezwaakt / zoo houdt hem dit ten goede en wacht u / met al uw vermogen / dat gij hem niet omkeert.
13. Want de Warmhartigheid / die gij aan uwen Vader bewezen hebt / zal niet bereeten worden / maar daarom zal u beregving der zonden geschieden.
14. Ja / daarom zal men aan u denken / wanneer gij in nood zijt / en uwe zonden zullen versmetten / als het ijs door de zon.
15. Die zijnen Vader verlaat / is een Godelofternat en die zijner Moeder toezig maakt / is berebloekt aan den HEELE.

Z E S D E L E S.

Het Zedekundige.

Niet is verderflijker, waarde Kinderen! dan een gemeenzame ommeegang met zulken, die zonden onbeschroomd begaan — — mogelijc denkt gij buiten gevaar te kunnen zijn bij eenen (Makker), tot wiens ondeugden en buitenspoorigheden gij niet genegen schijnt, maar geloof mij, mijne jonge Vrienden! gij zoudt groot gevaar loopen.

Ofschoon zulk een knaap u niet bewegen mogte, om juist dezelve stoutheid met hem te begaan, zou hij u toch, vrij zeker, wot eenig ander kwaad verlokken, waar aan gij anders nooit schuldig zoudt geweest zijn. Of-

fschoon hij u niet verleidt, om zoo te handelen als hij, zal hij echter u waarschijnlijk zoo verre brengen, dat gij nu en dan naar zijne redenen zoudt beginnen te luisteren. Daar gij hem dagelijks *ziften pligt* zoudt zien verwaarloozen, liept gij ook gevaar om omtrend *uwen pligt* onverschillig en dus nalazig te worden: en terwijl zulk een flouwe knaap uwe liefde voor de deugd van tijd tot tijd, doet verminderen, zou hij wel ligt u tot deugnieten masken. (*)

Uit dien hoofde ziet gij, waarde leerlingen! hoe gevaarlijk het zij, met flouwe knapen te verkeerem. — Hoe hart zoude het uwen Ouders of Voogden en Leermeesters vallen, die allen bezig zijn, om braave Kinderen van u te vormen, wanneer gijlieden door slegt gezelschap vervoerd wierd tot zondige daaden, en dus *ondeugend* wierd, zoudt gij niet van alle braave menschen veracht worden, daar in tegendeel een braaf, nederig, ijverig en opstevend Leerling de lust en liefde is van God en alle deugdzaame Menschen.

Somsjds zullen wilde, ondeugende knapen u kwellen en bespotten, dewijl gij met hen niet verkeerem wilt; doch geloof mij, deze kwelling zal u tot eer verstreken, en is niets, in vergelijking van de bilijke verachting, die gij, door slegt gezelschap aan te kleeven, u ooden hals zouit halen.

De wijze SALOMON vermaande zijn zoou

B 2

(*) Gevolgd naar Dr. BOULENGE's briefven aan een jeug Beletman.

ook ernstig tegen het kwaad gezelschap: *Mijn zoon! indien de zondaars u aanlokken, en be-willigt niet — wandel met hun niet op den weg, weer uwen voet van hun pad, want hun-ne voeten loopen ten booze.*

Z E V E N D E L E S.

Het zedenlijk vermanende, Verheyene en Verhalende onder een gemengd. (*)

—

DAVIDS LEVENS-EINDE.

Geen wonder, waarde Leerlingen, dat SA-LOMO zoo dacht en vermaande, daar hij van zijnen vader, op 't laatst zijnes levens, zulke duure vermaningen gekreegen had.

Gij lieden schijnt begeerig naar deze Ge-schiedenis — wel aan, ik wil dezelve u gaar-ne mededeelen.

§) DAVID willende voor zijnen Dood de laatste bevelen geeven, aan de Oversten der Israëlitcn en zijnen zoon Salomo, liet dezelve allen te Jeruslem bij zich vergaderen. Hij verhaalde hen, hoe hij den HERRÆ een Tempel had willen bouwen; doch dat God tot hem gezegd had: †) gij zult mijnen naam geen

(*) Zie Pag. 18. der Verhandeling over 't Leccza, 2de druk.

huis bouwen: want gij zijt een krijgsman, en gij hebt veel bloeds vergoeten. — §) maar dat de Heere zijn zoon Salomo verkozen had tot troons opvolger, beveelende tevens: †) uw zoon Salomo zal mijn Huis en Voorhoven bouwen: want ik heb hem uitverkozen tot eenen zoon, en ik zal hem een Vader zijn, ik zal zijn Koninkrijk bevestigen tot in eeuwigheid: Indien hij sterk weezen zal, om mijne geboden en rechten te doen, gelijk ten dezen dage.

§) Uit dien hoofde vermaande David zijnen zoon: *) Kent den God uwes Vaders, dient Hem met een volkomen harte en gewillige ziele; Want de HERRÆ doorzoekt alle harten en verstaat al het gedichsel der gedachten.

Indien gij hem zoekt, hij zal van u gevonden worden; maar indien gij hem verlaat, hij zal u tot in eeuwigheid verhootten.

§) Vervolgens onderrichte DAVID zijnen zoon, hoedang de Tempel en alles, wat tot denzelven behoorde, moest gebouwd en ingericht worden, en om tot een werk van zulk een gewicht hem aan te moedigen, zeide Hij:

*) Mijn zoon! wees sterk en hebt goeden moed; doe het en vrees niet, noch wees niet verlagen; want de Heere God, mijn God, zal met u zijn, Hij zal u niet begeeven noch verlaten, tot dat gij al het werk, ten dienste des huizes des HERRÆN, zult volbragt hebben.

§) Wijders stelde David der vergadering voor oogen, het groot gewigt van zulk een Tempel-bouw, daar het geen Paleis voor

Menschen, neen, maar voor God was; noemde hen op de schatten, die daar toe noodig waren; en vroeg; wie hunner nu bereid was, tot zulk eene onderneming het zijns toe te brengen: Elk was gereed, elk gaf zoo veel hij konde, om 'een Tempel voor God te bouwen: dit verkwikte den afgeleefden Koning; en, in vervoering van blijdschap, riep hij uit: „† Geloofst gij mij HAZAK, God onzes Vaders Israël! van eeuwigheid tot in eeuwigheid. U, o Heere! is de grootheid, de magt, de Heerlijkheid, de overwinning en de Majesteit; want alles, wat in den Hemel en op de aarde is, is het uwe: U, o HAZAK! is het Koninkrijk en Gij hebt u verhoogt tot een hoofd boven alles — — — Heer onze God! alle deze menigte, die wij bereid hebben om U een Huis te bouwen, den naamde uwer Heiligheid, is van uwe hand, is geheel het uwe. — o Heere! geef mijnen zoon Salomo een volkomen hart, om te houden uwe geboden, uwe getuigenissen, uwe inzettingen, en alles te volbrengen, en om dit Paleis te bouwen, 't welk ik bereid hebbe.”

Zoo snerde DAVID, in den laatste tijd zijnes levens, voor de eer van God en het welzijn van zijn volk en zoon — ach, volgden alle Vorsten hier in zijn voorbeeld naa! — Nu zag DAVID alles gefchikt, zóó als zijne begeerte was, dus kon hij gerust zijn hoofd nederleggen; hij had een goeden ouderdom bereikt, was zat van dagen, Rijkdom en Eere, dus eindigde deze Groote Koning gerust zijne leef-

dagen, die hij met zoo veel oarust en wilselvalligheid had doorgebracht.

A G T S T E L E S.

Het Zedelijk Verheven.

PSALM XXIX

Psalm XXIX.

1. Geeft den HEERE, gij kinderen der magtigen! geeft den HEERE eere en sterkte.
2. Geeft den HEERE de eere zijns naam! / aanbid den HEERE in de heerlijkheid des heilighdoms!
3. De stem des Heeren is op de wateren / de God der eere hondert / de Heere is op de groote wateren!
4. De stemme des Heeren is met kracht / de stemme des Heeren is met heerlijkheid!
5. De stemme des HEEREN breekt de Ederren / ja de Heere breekt de Ederren van Lionan.
6. Hy doet ze huppelen als een Wolf: den Libanon en Sirion als een jonge Eenhoozn!
7. De stemme des HEEREN haast 'er blammen bair uit!
8. De stemme des HEEREN doet de woestijne berben; de HEERE doet de woestijne Madef berben!
9. De stemme des HEEREN doet de Winden Jongen werpen en ontbloot de wouden; Waat in zijnen Tempel zegt [Hem] een iegelijk eere.

10. **De HEERE** heeft gezeten oer den waterloof /
 ja de HEERE zit — Koning in zeenaghe: /
 11. **De HEERE** zal zijn boel stechte geeben / de
 HEERE zal syn boel zegenen met bjerde!

NEG ENDE LES,

Treurig verheven.

CLEMENTINE AAN EMILIA.

Emilia! — arme, eenzame, te're Emilia!
 ach! uwen Erastus! — dien vriend van God! —
 dien vertrouwden der Engelen — dien eenigen
 voor u, en voor den hemel, eigenlijk gescha-
 pen, — velde de dood! dezelve pijn, die ge-
 weldig door hem heenen voer, heeft u getrof-
 fen, en veroorzaakte u. eene onherstelbare
 wonde! — verzagtede halfem mag men u aan-
 bieden, maar — genezende kruiden, die be-
 geert gij niet. Gij verloor Erastus! en, met
 hem, hebt gij alles verloren, daar was voor
 Emilia maar één Erastus en voor Erastus maar
 éne Emilia!

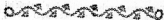
Jeugd'ig en bloeiende, wandelde hij aan uwe
 zijde. — Edel genoeg en waarachtig ver-
 maak, verzelden alle zijne treden! — geen
 wreede kwalen kondigden zija naderend cin-
 de aan; in een oogeblik — daar schildert
 zich de dood op zijn gelaat! daar staat hij

zijne oogen hemelwaarts! — daar verheft hij
 zijne stemme, en roept, — ach God! zijt mij
 armen zondaar genadig! — — daar, strekt hij
 zijne krachtelooze armen naar u uit, wil u nog
 eenmaal aan zijn hart drukken, maar, ach!
 den stervenden! — hij vermag dat niet! —
 ter vergoeding, hij neemt uwe hand, en ziet u
 aan, vol liefde, vol gelatenheid, vol hemel-
 sche blijdschap, — zijne kracht vermindert!
 hij bezwijkt! Stamelende hoort men nog, vaar-
 wel — — Emilia! — — dier — ha — re —
 Emi — lia! en zoo gaat uwe geliefde tot de
 hemelsche ruste over!

Arme verlatene! gij hebt geene dochter, die
 met hare moeder weent. — Geen zoon, dien
 gij leeren kunt zijnen vader gelijk te worden! —

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 Doch gij zijt beide, in de hand des Alomte-
 genwoordigen! banden die eenstemmigheid en
 hemelsche liefde knoopten, zijn nooit ver-
 brooken! — in het zelve graf zult gij met
 hem opstaan! opstaan ten eeuwigen leven! en
 dan — o dan — mijne geliefde! zult gij, hand
 aan hand, met uwen Erastus paradijzen door-
 wandelen — zaligheden genieten, welkers
 vooruitzicht reeds duizendmaal vergoeden kan,
 al het lijden van eene gevoelvolle Emilia. (*)

(*) Ik heb uit het midden een stuk wech gelaten,
 doch anderszins uitlozend uit de handvol menfchevraagde,
 door M.

T I E N D E L E S .

Vrolijk Verheven

Psalm XLVII.

Als zij volken / klapt in de hand! — zucht
 Gode met een stemme van huzengongezang! —
 want de HEERE, — de Allerhoogste! —
 is byzigt! een groot Koning over de aar-
 de. — Hij brengt de volken onder ons en de
 natien onder onze voeten. Hij berischt hoog
 ons onze erkensisse / de heerlijkheid Jacobs / dien
 Hij heeft lief gehad — sel: — God haart
 op met gewijch! de HEERE met geklank der
 Organe! — zingt Psalmen! — Gode! —
 zingt Psalmen! zingt Psalmen — onzen Ko-
 ning! — zingt Psalmen! — Want God is
 een Koning der aarde — zingt Psalmen [met]
 eene onderwijzing. God ergeret over de gesche-
 nen; God zit op den thoon zijner heiligheid.
 De Gorten der volken zijn verzameld [tot] het
 holk des Godes Afdankes; want de strijden
 der aarden zijn Godes; — Hij is zeer Rechte-
 ren!

E L F D E L E S .

Het Tede.

DAPHNIS EN CHLOË.

V E L D Z A N G .

*V*roeg in den morgenland trad Daphnis uit
 de hut en vond Chloë, zijne jongste zuster,
 bezig met kranzen van bloemete vleggen. De
 dauwdroppelen glinsterden nog op alle blaad-
 jens en zij wengde haare traanen onder de
 droppelen des Dauws.

DAPHNIS. *Mijne lieve Chloë! wat wilt
 gij met die kranzen doen? maer hoe! gij
 weent!*

CHLOË. *Weent gij zelf niet, mijn liefste
 broeder! en ach hoe zouden wij ook niet wee-
 nen! zegt gij wel, hoe treurig onze Moeder
 voorbij ons heen ging? Hoe zij ons al snik-
 kende de handen drukte en haare betraende
 eogen voor ons wilde verbergen.*

DAPHNIS. *Ja ik zag het wel, ach! voor-
 zeker zal onze Vader nog erger zijn dan gij
 teren!*

CHLOË. *Ach mijn broeder! mijn broeder*

indien hij *sterven* moet! — *o* hoe bemint hij ons, hoe omhelst hij ons; hoe teder drukt hij ons tegen zijnen boezem, wanneer wij iets doen, dat hem genoeg geeft en Gode aangenaem is.

DAPHNIS. Ach lieve lievs zuster, hoe droevig ziet 'er alles rondom ons uit! vergeefsch komt mijn jong schoepjen mij lijkhooven. ik zou wel schier vergetten, hem zijn eeten te geeven. Vergeefsch komt mijn duiffen op mijn schouder vliegen, en met zijn bekjen mijn kin en lippen freelen. Niets kan wij vrolijk maeken.

CHLOË. Ach! onze lieve Vader! heugt het u nog? het is nu vijf dagen geleden, dat hij ons beiden op zijnen schoot nam en weende.

DAPHNIS. Ach Chloë! hoe verbleekte hij, toen hij ons weder op den grond zette! ik kan u niet meer houden, mijne Lieve kinders! ik voel mij niet wel, gantsch niet wel! en daer op seepje hij zich al waggelende, naar zijn bed. Zeders dat oogenblik is hij ziek.

CHLOË. Hoer Daphnis! onze lieve HERR is zóó goed, zouden wij hem voor onzen Vader niet darven bidden?

DAPHNIS. Ja Chloë — al zijn wij jong, de HERR weet onze kinders lijke vermoens wel.

De kinderen knielden neder, hun gebed werd verhoord, Menelkas, dus was de naam van den Vader, werd hersteld, en beleefde zijne kindskinderen in gezegenden Ouderdom. (*)

(*) Grootdeels uit GREENE; maar om het te bekrusten, en de heilichste Godbeden 'er uit te lazen, heb ik het omdraan eenigzins veranderd.

T W A A L F D E L E S.

Sterke Hartsstocht.

ARMEDAS AAN ZIJNE MOEDER.

Lieve Kinderen! een ondeugende zoon, die door smart zijn Vader had doen ten grave dalen, die door kwaad gezelschap vervoerd, van de eene zonde tot de andere verviel, beging, door den wijn en het spel verhit, een Moord, hij raakte in handen van den Rechter, en hij moest — *sterven*: in deze skelige omstandigheid, waagde hij het om nog eenmaal aan zijne Moeder te schrijven, hij beklagde zijn wanbedrijf, betuigde zijne felle wroeging, omschreef de skelligheid zijner gevangenis en vervolgde dus:

„ Allerlij naare, allerlij skelige denkbeelden doen zich aan mijne verbeelding op; — dan beef ik; — ieder hoofdhair is beladen met een zweet-druppel — 't koude, klamme vogt breekt mij uit, en mijn hart barst bijnaar van wroeging.

„ Ach, braave Moeder! vergeeft — neen, dit darf ik niet vergen — nu dan — vergeeft

uwen zoon en alle zijne daaden; in Eeuwigheid zie ik u niet, neen, nimmer! — ach mijn geweten ontwaakt, valt mij aan, vervloekt mij, doemt mij toe — doet mij sidderen voor, eene eeuwige rampzaligheid — — mijne geheele ziele wordt aangegroept door eene wroegende razernij — ha — ik zie het — duivels loeren op mijne ziele, wanneer zij het ligchaam zal uitvaaren — uitvaaren? — en ach — goede God! — waar heen — genade — ach! zijn, zijn de straffen dan eeuwig, hebben zij geen einde? — ach, mijne waarde moeder! zeg mij dat, eer ik sterfe! — maar neen, wat zeg ik — dit is mij ook ontnoomen — ach snerpemde vertwijfeling! op 't oogenblik worde ik, ter straffe — — — ter dood! — — — o wanhoop! — geen uitkomst? geen uitkomst! — — — ik verwarre — alles schemert — de dood grijnst mij toe in de gevogenis, hij spreit zijne magere armen naar mij, zijn prooi, uit — weg gevloekt monster — — — ach waar ben ik, wat doe ik — — — nu dan, lieve moeder! bid dan voor mij — daar ik zulks niet doen kan — aan God om genade

— — —
 daar opent men den kerker — ai mij genade! — o God! ach Moeder! Moeder! vaar eeuwig wel."

Ziet gij in deze schets, mijne kladeren! niet de waarheid bevestigd, die ik in de vijfde Les aantoonde: *die zijne Moeder bedroeft, is vervloekt van den HEERE.*

D E R T I E N D E L E S .

Bespiegeling.

TITIJRS BESPICELING OVER EEN
 SCHOONEN MORGEN.

TITIJR, op een schoonen lente-morgen uit zijne veldhut komende, hief, door de schoonheid der herlevende Natuur getroffen, na dat hij zich onder een priëel had neder gezet, des zijn gezang aan: „hoe bekoorlijk begint zich alles, dat de nacht, voor een weinig tijds, nog met zijnen zwarten slejer bedekte, voor mijn gezicht te ontwikkelen! nu de glansrijke zon de flickerende morgenster verdooft en die door haare stralen voor ons onzichtbaar maakt. Ik zie reeds de kruinen der hooge populieren, die door een zoel windjen bewogen, aangenaam ratelen, door dat groote Hemel-licht vervuld. De Nachtegaal verheft zijn schelken toon in de dichte boschen; andere vogeltjen in de boomtjen van dat priëel schuilende, dat mij met zijn gebogen takken, als met een groenen hemel, bedekt, zingen om strijd, dat alkoesterend licht met een zoet gezang verwelkome; de bloemtjen, trossch op

den zilveren danuw, waar med zij besproeid zijn, verheffen de tedere kralintjens, en ontluiken, ambergeuren uitwaasemende, die mij verwikken; de goltjens van die klare beek, die hier langs mijne zijde vliet, daar ik de vischjens in zic spandelen, luppelen op 't gespeel des zephyrs en geeven hun genoeg door het lieflijk geruisch te kennen. De vijtigte bijen, aangenaam dommelende, vliegen reeds in de ontloken bloemkelken, verzamelen daar den zoeten honig en keeren, met een rijken buit beladen, naar hunne korven te rug. De zon verheft zich hooger en beschijnt reeds de bogrige valseijen: ik zie den jongen herder **MENALKAS**, die ik op zijn fluit een veldlied hoor aanzhellen, zijn wollige schapen aan de zijde van dien heuvel weidende. Hoe verheugt gij het menschedom! ô kentet wat zaligheden brengt gij ons niet aan! wat" .... dus zong **TEIJJA** tot dat hij door vertrukking, als verstonid, bleef zitten.

A. L. in G. BRENDER & BRANDIS Tsal. Dicht. en Letterkundig Kabinet, 4. VL. pag. 72.

VEERTIENDE LES.

Historiën &c.

VOORBEELD VAN WAARE
BROEDERLIEFDE.

EENE VERTELLING.

In een vrugtbare oord had men eens een rijken en gezegenden oogst, zoo dat men geene arbeiders genoeg kon krijgen, om dezelve in te zamelen. Dit werdt wel ras in de nabuurschap bekend, alwaar dit jaar de oogst gansch niet voordeelig was, en lokte eenige jonge lieden naar de zoo rijkelyk gezegende Landstreek, om iets te kunnen verdienen.

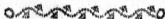
Onder anderen gaven zich in het Dorp twee jonge sterke Boeren knaapjens aan, en beloofden den Heer van het Dorp vier weeken te dienen, wanneer hij hen vijftien daalers betaalen wilde. — „En waarom juist vijftien daalers?" vraagde de Heer van het Dorp; „men geeft hier te lande zoo veel niet, want gij zult zekerlyk de vrije kost ook willen hebben?" „Ja wel, Mijnheer," zeiden de vreemde Boertjens; „doch wij hebben nu juist zoo veel nodig en wij zullen jaar voor eerlyk arbeiden. Onze oudste Broeder

heeft een handwerk geleerd, en heeft nu juist nog vijftien daalers nodig om Meester te worden. Onze oogst is in dit jaar zoo slecht, dat onze Vader zelf als daglooner dienen moet, en nu heeft hij ons toegeslaan, om voor onzen broeder de vijftien daalers te gaan verdienen: — „Hoor,“ zeide de Heer van het Dorp, „ik zal eens zien hoe gij werkt, en daarna zal ik uw loon afmeten; zijt gij daarmee te vrede?“ „Bravo!“ zeiden de jonge Boertjens, en gingen aan het werk.

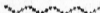
Gedurende den ganschen Oogsttijd waren zij zoo buitengemeen vlijtig, dat de Landheer daar een recht vermaak in had. Des Morgens waarden zij de eerste, des avonds de laatste op het veld, en wanneer zij naar huis gingen, deden zij, terwijl anderen al slapen, allerhanden nodigen arbeid in den Hof. Want zij waarden zoo bekwaam, dat zij de meeste gerefeschapen tot den akkerbouw zelf maakten konden.

Toen de vier weken om waaren, liet de Heer ze voor zich komen, en bemalde hen de vijftien daalers. „Hier“ sprak Hij, „hebt gij het begeerde geld voor uwen Broeder, en hier“ voegde hij 'er bij, terwijl hij hen nog tien daalers gaf, „hebt gij nog iets voor uwen ouden Vader; zegt hem, dat ik hem geluk wensche. zulke wakkere zoons te hebben, en dat hij altijd bij mij komen mag, als ik hem ergens in dienen kan.“ De jonge Boertjens zagen elkander stilzwijgend aan, en de heldere vreugde-tranen glinsterden hen in de oogen; Doch de Landheer ging, eer zij spreken konden, uit de kamer,

om hunne dankzegging te ontwijken. Zij keerden daarop vol vreugde naar hunnen ouden Vader en hunnen Broeder, en verhaalden de grootmoedigheid van den Heer, van huis tot huis, het gansche Dorp door. „Zulk een loon, lieve Kinderen! zulk eene goedkeuring verwerft men door naarstigheit, volgt dit voorbeeld en het zal u tot heil verstreken.“

LEESLESJENS IN DICHTMAAT.

V I J F T I E N D E L E S .

Makt, mijne Kinderen! geen bijzonder leeskundig gebruik van deze volgende dichtmaatige Lesjens, voor gij alles, in onrijm, zeer goed kunt leeren; vraagt aan uwe Ouders of Meesters soortgelijke boeken, als de voorgaande leeslesjens: oefent u daar in, en oordeelen uwe Meesters, dat gij dit zeer wél doet, gaat dan tot het volgende over.

GOED VOORNEEMEN.

't Besaam mij, gord van elk te denken,
 En niemands goeden naam te krenken;
 Want meenig mensch — is beter dan men zicnt.
 Een nedrige hant blijnsnoedig op te richten,
 Is een van mijne schoonste plichten.
 God weet, hoe meenig een in 't heimlijk schuldloos weent.

GEDENK AAN GOD.

Gedenk, mijn lieve zoon! in al uw werk aan God,
 En vind uw vreugd en plicht in 't doen van zins gebod.

WAARHEID SPREEKEN.

Bemis de waarheid steeds, en waag het nooit te liegen,
 Gij kunt de menschen wel, maar nimmer God bedriegen.

KINDERLEDE.

Geef mij, o God, mijne Oud'ren te eeren,
 Dat ik hun soot verstrekt tot snart!
 Geef mij een open, leersaam hart,
 Voor al het goed, dat zij mij leeren!
 Geef dat ik hen, op 't god der deugd,
 Met ijver nastreef, tot hun vreugd.

Z E V E N T I E N D E L E S.

Psalm XIX.

Het ruime Hemelronb
 Vertelt / met slyden mond /
 Gods eer en Heerlykheid;
 De heldre lucht en 't swaak /
 Verhandigen zyn werk /
 En prijzen zyn beleid;
 Dus kan &c. (†)

(†) (Het vervolg zie men aan, in de Nieuwe Bestij-
 ming der Psalmen.)

A G T I E N D E L E S .

DE OFFERMAJESTEIT.

Wie is 't, die in 't begin der tijden, door zijn krachte,
Den Hemel, de aard en zee; zon, maan, en alle dingen
In drie paar dagen tijde, nie niet, heeft voreggebracht?
Die hoog verheven woont, wem' beven Starren kringen?

Wie is het, die bekleed met heerlijkheid en magt,
Op zijn verheven troon door zaal'ge-bepalingen
En vlugge Cherubs, vol van Majesteit en pracht
Zich van roodsmine' niet omdrauwen en ontvingen?

Wie is 't, die donders zendt, dat vee en menschen beeven?
Die dezen 't leven schenkt, dien wederom doet sterven?
Die 't al befluint, bekerschte op zijn geslachtgebod?

Wie is 't, die regen uit de wolken nêr doet vloeijsen?
Die 't tedere gewas, voor mensch en vee haar groeijsen?
't Is de Offermajesteit, de ontzaggeleijze God.

J. C. V. A.

N E G E N T I E N D E L E S .

DE DOOD DER VLEG EN MUG.

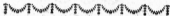
De Dood der vliege doet mij dichten,
De Dood der mugge geeft mij stof,
En klagend zal ik u berichten,
Hoe de een de Dood des and'ren trot.

Een vlieg streek op een beker neder,
Die pos vol wijn geschooken was,
Zij proefde, dronk, dronk telkens weder,
En zoek, al darslend, in het glas.

De mug zag droef op haar vriendinne:
Dit, sprak zij, zal mijn graf niet zijn,
't Is 't glansrijk licht, dat ik beminne;
En geen sint: eenen beker wijn.

Maar, door het kaasslicht sterk omscheenen,
Vliet zij haar lust, zoo veel zij mag,
Verbrandt straks jammerlijk haar beenen,
En sluit haar leven met een — Ach!

Gij die, voldoende aan uw begeeren,
 Uw zelve in 't vermask verderft,
 Rust wel; maar, laat mij, om u te eeren
 U zeggen dat gij menschlijk sterft.

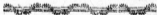

TWINTIGSTE LES.

HET HERT EN BOSCHWIJN.

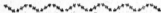
Een Boschwijn vroeg het Hert: wat maakt u borden-
 'k Begrijp het niet — 'k wil het wel bekenten? (scheuw;
 Gij hoort zóó snel als zij: Hoe vlieg zij; gij is 't reenen;
 Hoe vreestlijk staan die boomen u!
 En daar gij grooter zijt, moest gij de schade dorpen,
 Om voor een kleiner dier te vliegen;
 Fout; waarom schrikt gij steeds — blijft liever meedig staan.
 Och, sprek het hart — ik wil 't u in 't verrouwen klagen:
 Die scheuheid hangt mij nog van mijnen Vader aan,
 Ik kan dat hoelen niet verdragen.

*Op 't schielijk overlijden van den Hertog
 van Orleans.*

Och 't geld den Vorst! — och 't geld den jongen Koning!
 Die kroon! — die kroon zal hem op 't leven slaan!
 Zoo liep 't gerucht — als op een gladder baan,
 Toen 't feest verftoeren — der lang verwagte krooning!

„ Het skelet — verborgen in den Horing,
 „ Het doodlijk oest, bedekt met roozenblaas,
 „ Waar door 't Kasteel van binnen is verraden,
 „ Bereidt hem vast te Slat Denijs een woning.”
 Maar och! hoe blind wordt Hofgeheim misduidt!
 Wat raad men dus als na 's Hemels raadhoof?
 Die kroon, (wie de kroon dus leek beschooten)
 Daar 't al voor boog. — Soet zonder hand ter niet.
 Nu jucht het Hof, ó schielijk omtekeer!
 Wien God behoert, gaat door geen list verlooren.

EENENTWINTIGSTE LES.

KOOSJEN AAN EEN ROOS.

Ik zie Roosjens,
 Lieve Roosjens
 Met hun bloosjens
 Eel en zóet!
 Laat ik plukken,
 Roosjens plukken,
 En ze drukken —
 Op mijn Hoed.

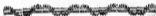

Maar, ó Roosjent!
 Lust van Koosjen.
 Lieve Roosjen
 Zagt van kleur!

Gij zult sterven,
Gij zult derven,
Al uw verwen,
Al uw geur.

Maar in dezen,
Nooit volpreezen,
Uingeleezen
Oogelijnt!
Zal ook Koosjen,
Naar een poosjen,
Lieve Roosjen!
Uw Makker zijn.

TWEEËNTWINTIGSTE LES.

Het Akkerleven.

Hoe genoeglijk rolt het leven
Des gerusten Landmans heen,
De zijn zalig lot, hoe klein,
Voor geen Konings kroon zou geven;
Laage rust braveert den lof
Van het grootste Konings hof.

Als één Boer zijn beigende osen
't Glimpend koster, door de klont
Van den erfelijken grond,
In de luuw der hooge boschen
Voort ziet trekken, of zijn graan,
't Vet der grond, met klei besien.

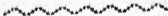

Of zijn gladder melkkoeijen,
Even lustig, even blij,
Onder 't grazen van ter zij,
In een bogtig dal hoort loeijen;
Toon mij dan, ó arme Stad,
Zulk een wellust, zulk een schat.

Welige akkers, groene boomen,
Malte weiden, dattel vee,
Versehe boter, zoete meê,
Klare bronnen, koele stroomen,
Frisse luchten, overvloed
Maaken 't buiten leven zoet.

Pest.

DOOSHOOFD.

Arme Mensch, wat zijt gij trotsch,
Ziet ge 't zwaard niet opgeheven
Van den strenggen Engel Gods,
Dreigende u den slag te geven?

Schat noch rijkdom kan u niet
 Van een snellen Dood bevrijden,
 Die gij voor uw oogen ziet,
 In dees' droeve en vege tijden.
 Nu u God nog leven gunt,
 Beer u, terwijl ge kunt.

Vandel.

DRIEËNTWINTIGSTE LES.

DE VADER EN ZOOH.

Alles, wat we op aarde aanschouwen, ordende des
 Scheppers hand.
 Tot standvastig heil der menschen, zood! met wijsheid
 en verstand,
 Ook den Hemel, waar de zonne steeds haar warme
 stralen spreide,
 Tot het kleinste Stoffe op aarde, wrocht de Grooite
 Majesteit:
 Kraajden, boomen, dieren, menschen traden, op zijn
 magtig wond,
 Ieder in hunne orde en standplaats, uit het ledig Niet
 hervoord.
 Alles, alles is volkomen; niets ontbreekt aan elke be-
 staan;
 Echter niet een dwaaze Vicer vaak deezc aarde spotten-
 de aan.
 En beschuldigt 't Opperwezen, even als die dwaaze
 Man,
 Daar ik u van zal verhoelen, schoon ik hem niet noe-
 men kan.

Deze tag een rede takken hangen eens Kalabas,
 Die, mijn zoon! gelijk aan de uwe, groot en zwaar,
 doch sierlijk was:
 Daarop gaat de man om 't vitten: „Nooit zegt hij,
 zoo zwaar een last
 „ Hing ik nooit aan ted're takken, die niets draagen
 kunnen vast,
 „ Neen, voorezeker, schoonst vruchten! had mijn hand
 u voorgedragt,
 „ Dan hingt ge in den top der Eiken, rei aan rei, in
 vollen pracht.“
 Aldus spreekt hij, en, te vreden, over zijn hoogwijs
 beslis,
 Strekt hij zijn vermoede leden onder 't eiken lommen
 uit,
 En slaapt vreed: -- 't gebles der winden had men, in
 den ganschen ood,
 Bij het lieflijk zomervredt, wele dagen niet gehoord,
 Nu begon het sterk te woeden, de eiken top schandte heen
 en weêr,
 En een ganfche zwerm van eikels sloot in eens op 't
 zedtrijk wêr;
 Een van deze ploft gevallen op den neus van denzen Man,
 Hij springt op, en zegt: „Kan 't weeten, dat ik zo
 dwaas denken kan,
 „ Dat ik zulke zwaazc vroegen, even als die Kalabas,
 „ In den top der eiken plasche, wijl hij groot en sier-
 lijk was,
 „ Ach, ik zoo verpleeterd weeten, had zoo'n vrugt
 mijn neus geraakt:
 „ Dwaas is 't, om Gods werk te laaken: God heeft
 alles wel gemaakt.“

VIERENTWINTIGSTE LES.

TRIPPELDICHTEN.

Hier bij de vinkjes, die gladjes en kwinkjes,
 De vinkebaan streelen, met lokkend gezang,
 Hier neuriet het Cijsje, en sluitend op 't wijsje,
 Gaan Putter en Codenaar mede hun gang;
 Het meesje, dat berisje, dat rjellept en sluit
 Op 't wipje van 't knipje, het deunje — sloop uit!
 In de elzen omhelzen de Muschjes elkaar,
 De Linden verbinden het jeugdige paar,
 De Lijster zingt bijster van liefde zijn lied,
 Ten Hemel 't gewemel, de Leeuwerik vliedt;
 De Meiboom, die vrijboom aan heg en aan haag,
 Daar speelen, daar kweelen de Nachtegaals grang,
 't Kersdiefje roept liefje, — het tuurliert,
 Daar ginter het winter klein koninkje zwiert;
 De Koekoek, die sabbuifboek, roep altijd,
 nooit mod,
 Inlandspraak, zijn zangmak: Koekoek, koek-
 kock, koe;
 Daar 't duifje haar kuisje voor 't dofferje net;
 Bij 't spreijen en vlesjen van 't Huwelijks bed;

Geen toonsjes, geen wijsjes, geen deuntjes, geen
 zangen,
 Of alles kan toch onze dichtkunst vervangen,

Zoo liefjes, zoo zoetjes, zoo zagjes, zoo edel,
 Als had onze zangster een vogelen keel.

VIJFENTWINTIGSTE LES.

JANTJEN.

Jantjen wilde peeren plukken, en terwijl hij
 niemand ziet,
 Zegt hij: kom ik zal het waagen, Vader im-
 mers weet het niet,
 En schoon ik geen ladder hebbe, lieven tijd!
 wat scheelt mij dat,
 'k Zal maar op de takken klimmen; — fluks
 had hij 'er één gevat,
 Hij klimt van tak op tak, en kloutert in de-
 zen ouden stam,
 Draait, buigt en wringt zich rondom, tot hij
 bij twee, drie peeren kwam;
 Nu jaicht hij in den boom, en eet gekoolen
 peeren,
 Niets, denkt hij, kan hem deeren;
 Maar wijl hij bij zich zelf dus sprak,
 En nog meer peeren bij zich stak,
 Zoo geeft de tak
 Een krak.
 Hij heit, slaat, pof agterom, wordt duit'lig,
 — zwijmelt daar heen,

Hij rolde gewond door de takken, en brak op
den grond zijn been.

Die verboden dingen doet,
Grijpt naar honig en vint roet.

ZESËNTWINTIGSTE LES.

LANGE VAERËEN.

Maar ik heb eindelijk vast gefeld, om 't geen ik we-
gens heer **WILLIAMS** geboorne wilde beschrijven.
Niet alleen met mijn verzekering, maar ook met de
gepluigens van oude Schrijvers te slijven.
Zoo kan men dan ook bewijzen van dezen geboortestond
natien, hoe *Mellis Steds* spreekt;
'k Zeg, *Steds*, die grooc Lanteren, daar Balthasar dik-
wijls een endje nachtkraas om ontfleekt
Want die verhaalt op de vijfde Bladzijde, dat de Remel
een twee ondersp eenen zoon had gegeven,
Die (gelijk wij met 'er daed zien) **DIERCKJCK** is ge-
kenec en gebleven.
En *Class Collin*, een oud Schrijver, die lang voor
Mellis Steds heeft gedicht.
Geest ons van *Tiderijk*, dien *zijn Vader an sijnre Bloeder*
gemer, bericht,
Des blijkt het nu duidelijc, uit deze Schrijvers, wan-
neer en dat onze **DIERCKJCK** is gebooren:
'k Heb henne gevingens daarom ook meerder, boven
de eigen onderwinding, verkoren,
Dewijl ik het spoor van *Kampioen* volgt, die in zijn
Spreekboek zekere geyvelen verklaart,

Dit een Aurbout, die lange Jaeren, eer die geyvelen
bekend waeren, al verrot was onder de aerd.
Iemand zou hier mischies tegenwerpen, dat *Steds*'s woord-
den in hunnen natuurlijken zin genomen,
juist niet spreken, van 't geen ik hier wil bewijzen;
maar daer voor behoeft ik niet te schroomen.
Want, volgens mijn Leersmeester, komt het op den
klank der woorden niet an.
Wijl ik, die zeer wel weet, wat des Schrijvers ge-
dagten waeren, recht heb, elk te dwingen, om te
nec als ik te verhaen.

A. DE HAAN.

ZEVENËNTWINTIGSTE LES.

RIJMLOOZE GEDICHTEN.

Schets van een ouden Nederlander.

O Herroep eens de oude zeden! weest het
geen uw voorzaat was;
'k Zal hem schetsen, Burgerkind'ren! leert; uw
plicht, uit dit taf'reel.
Trouw, oprecht en rein van zeden; vriend
der gulle eenvoudigheid;

D 2

Maatig, deftig, waarheidsminnend, voorbeeld
 van rechtvaardigheid,
 Lijdzaam, vreedzaam, koel van zinnen; maar
 voor Glorie, Vaderland,
 Godsdienst, Vrijheid, Staatsbelangen, vol van
 vuur en Heldenmoed.
 Kloek, standvastig en bedachtzaam, beide in
 voor- en tegenspoed,
 Eeven moedig, ligt te vreden; zelden troesch,
 maar zimmer laag.
 Zijn geduld, door niets verwonnen, zwigte
 voor geen hinderpaal;
 't Noorder ijs en 't brandend zuiden waagen van
 zijn stout bestaan.
 Nijver, om een schat te winnen, Steun der
 onafhankelijkheid;
 Spaarzaam, waar 't hem zelven aanging; mild
 voor de armen en 't gemeen.
 De eerste drijfveer zijner daaden; LIEFDE voor
 HET VADERLAND: —
 Daar *die* sprak, moest alles wijken, bastzagt,
 vrees, ja vriendschapsband.
 Honger, kommer, dood en lijden, arbeid, ar-
 moe, ballingschap.
 's Dwinglands kerkers, moordschavotten, niets
 ontzag zijn Heldenmoed;
 Liever, door de zee, verzwolgen, dan den
 Spanjaard 't land geruimd!
 Of verwint hij, dan nog liever vrouw en kind-
 ren meegevoerd,
 Vrij, naar 's waereld eind, gevaaren, dan een
 slaaf, bij have en huis!

't Vaderland volgt tog den Vrijen; daar *Hij*
 is, is 't Vaderland! —
 Godsdienst ijver! kroon der deugden! (wan-
 neer vrij van trotschen haat,
 Bijgeloof en blinde driftsen;) uwe vlam gloei-
 de in zijn hart!
 Dat Hart, teder, voor zijn Broeder, minde
 de verdragzaamheid!
 Liet elk vrij, wist van geen dwingen; 't voor-
 beeld stellen was zijn leer.

Zulk een was de NEDERLANDER, in 's
 Lands eerste glorie-eeuw,
 Toen de dappre BATAVIËREN, 't Helden-
 heir van GRIEKENLAND
 Nagestreefd, en onbezweeken pal staande in
 het Oorlogspark,
 SPANJENS trotschen Rijksbestierder dedden
 sidd'ren op zijn troon.

Zulken moeten wij ook worden, willen wij
 't Gemeenebest,
 Tot zijn ouden luister brengen; al wat af-
 wijkt, nijgt ten val.

AGTĒNTWINTIGSTE LES.

AAN DE KINDEREN.

Ja, lieve Kind'ren!
 Vlijtig te leeren,
 Werkzaam te weezen,
 Is uw bestemming;
 Denkt aan uw Schepper,
 In uwe Jongheid,
 Eer nog de dagen,
 Kwadste der dagen,
 Eens zullen komen,
 Eer dat de Jaaren
 U zullen nad'ren,
 Waarin de Grijsheid,
 U zal verzwakken,
 En gij zult zeggen:
 'k Heb geen genoegten,
 Geen lust in deze.

Eert dus uwe Ouders;
 Acht uwe Meesters;
 Eert uwen Schepper,
 Houdt zijn geboden,
 Dit is 't voornaamste;
 Dan zal die Schepper

Steeds, U beminnen;
 Dan wordt de Hemel
 't Loon uwer Godvrucht!

NEGENĒNTWINTIGSTE LES.

De Jongelingen.

Deze kring der vriendschap heilig,
 Is den Vaderlande ook heilig;
 Drinkend, straalt, uit aller oogen,
 Wémelt, op een's ieders lippen,
 Klopt, in leders jongen boezem,
 „ Voor 't Vaderland!”

Dat hij, bevend, nedervalle!
 Hij, die onzen kring ontbeiligt,
 Die zijn boezem niet voelt kloppen
 Voor 't Vaderland!

't Stervend blikje van onze oogen,
 't Veegste zugtje op onze lippen,
 En de laatste klop des harte —
 Alles zij, mijn jonge Vrienden!
 Voor 't Vaderland!

J. BELLAMY.

DERTIGSTE LES.

EEN FRAGMENT UIT VAN KLEISD.

Vriend! vlied het wapengeklank, thans is het tijd
van verzoegen;
Voel nu in de wonden den lust, die held noch hove-
ling kent;
Wat is 't met vrolijken blik, door eertochts zwijmel-
wijn drooken,
Met Ridderroekens bezwaard, gekroonde Braken te ont-
zien;
Wat is 't als eenmaal uw graf, met Gouden wapena
zal praalen,
Als men uit Marmer uw beeld in 't vreeslijk harnas
verbaft:
Achil en Hunsibal moet, in 't graf, den doodslap ook
slapen,
Die, volgens het Noodlot, ook mij, in sklige Delster-
nis wagt,
'k Wordt in den dood hun gelijk; — ik smak in 't
leven meer vreugde;
Zij zagen velden vol bloed, in de open lucht was hun
slap.
Zij hoorden een eeuwig gekrijsch van schilden, spie-
gel en pijlen,
De vrede ontloofd hun, de scherts en Cipri's aartige
zoon;
Ik zie, op 't bloemrijk veld, het wenken der scha-
duwrijke Kiren,
Den oos der lachenden beemds, de wiete Braken vol
lood,
Den dal door-krosk'lenden Beck, ik slap op geartige
zoonen,
Ik hoort CHLOË's gezang, terwijl de Nègtegaal zwijgt,

En zucht — en opmerksaam hoort; rondom mij stad-
dert de vreugde,
De kleine PHILLIS verbergt in 't wout zich, als zij
mij merkt,
Ik zoekte en vindte haar niet, tot zij zich, tuschen de
struiken,
Waar zelfs de Zon haar niet ziet, door 't oolijk lach-
gen verraadte.

EENËNDERTIGSTE LES.

Het Boertige.

EENE ONVERANDERLIJKE WAARHEID.

Eer maakt de Stier een Predikatie,
Het Varken 't beste Referijs,
En de Amsteldamsche Westertoren,
Zal eer voor Kees een slaapmus zijn,
Eer smakt de Mostert als Bourgonje;
Eer zal Berlin in Jutland staan;
Eer vliegt Parijs, per Luchtmachine,
Paf een, twee, drie, naar 't rijk der maan;
Eer vaart de Keizer van Marokko,
Voor ziekentrooster op 's lands vloog;
Eer schiet een Engelsman zich zelve,
Uit smart, om Hollands laagheid, dood;

Eer ziet men dat een Bok aan Bokken;
De gronden van de wiskunst leert,
Eer een Student; met vollen Buidel,
Van de Akademie t' huiswaards keert.

TWEEËNDERTIGSTE LES.

PIETER EN BREGJEN.

Hoor, Bregjen! morgen trouwen wij;
Zei Pieter tot zijn Bruid,
Kom, laat ons zorgen, lieve meid!
Dat niets de heide slijt.

Ja, Pieter! sprak zij, ja mijn kind!
'k Ben ook van dat geloof,
Ons hart blijft voor lijfzgie, twist,
En bit're tweedragt doof.

Het Paar verëende, en in de daad
De reijne Huwlijks-band
Bleef, onverbreeklijk, vasgefoerd,
De min hieldt heerlijk stand.

Piet trouwt haar op een donderdag,
Op vrijdag zoent hij Breg,
Hij klopt haar af, op zaterdag,
En jaagt haar 's zondags weg.

De Onbestendigheid.

Moest eindelijk Babijlon in pijn en asch ver-
keeren!
Die Stad, die 't gansch heellal verwon'ring
heeft gebaard!
En gij, ó Nintvé! dat zoo voortrefflijk
waard,
Kon niets den ondergang van uw Paleizen
weeren,

* * *

Moest Titus zegeboog zijn laister ook ont-
beeren!
Is Piza's heerlijk Beeld door de eeuwen
niet gespaard!
Ja, zag men 't woedend vuur, dien Tem-
pel zoo vermaard,
Epheze's wonderstuk, in eenen Nacht ver-
teeren!

* * *

ó Pharos! wierp de tijd uw trotsche Vuur-
bank neer!
Mauzool, is van uw Graf het minst bewija
niet meer!
In 't korr, kan niets op aard zijn eersten glans
bewaaren?

Wat reden heb ik dan, om zo verbaasd te
staan,
Dat, naar den trouwen dienst van egt of ne-
gen jaaren,
Van mijn Báljnen rok de Haak isafgegaan?

J. C. B. DE LANNOSJ.

DRIËNDERTIGSTE LES.

*Samenspraak tusſchen JOCHEN en
KAMACHO, een Boer.*

JOCHEN.

Puf nou Poëterjes! 'k ben de baas van 't gan-
sche land,

Puf ſalsmanka met uw alma Akkademie,
Ik Miester JOCHEN, Hoofdpoëet ſancte Remi,
In 't landſchap Mancha, maak mijn rijmen aan-
ſonds weg,

Sonnetten in een nur, zeg Rederijkers! zeg?
Wie zou 't mij nadoen en mijn beste Referij-
nen,

Wel honderd regels lang, (het zal wat wonders
ſchijnen)

Doe 'k in een halven dag, maar 'k heb nimmer
te baar,

Daar Loope Vegaas en Quewédoos geest voor
ſtaat,

Help ik 'er deur, ja 'k weet hun fouten ante-
wijzen,

Dat ik prijs, zullen al de boeren met mij prijzen,
Die mij te vriend houd, maak ik een vermaard
Poëet,

Ik rijm terwijl ik ſlaap, ik rijm, terwijl ik eet,
En op mijn briliekiek bedenk ik mijn ron-
deelen,

't is alles geest, een aër moet 't uit de boeken
ſteelen,

Ik niet, ó neen! ik heb de kunst hier in mijn kop,
Ik ben geheel doorwikt van zuiver hengite ſop,
Ik ben Poëet, ja zelfs een Filoſoof gebooren;
Sinjoor de Bruidegom, komt gij mij hier te
vooren,

Ik heb een Bruilofsſicht.

KAMACHO.

Voor mij? goed.

JOCHEN.

Boven maaten:

Maar ewijfel je?

KAMACHO.

'k Vraag niet of 't goed is, 'k weet hetwel,
Maar 'k heb nou juist geen tijd.

JOCHEN.

't is maar van vijfſt halfvel,
Ik bidje hoor.

KAMACHO.

Ei Broer!

JOCHEN.

'k Zal 't gauw eens voorje leezen

[Hij leest.]

- Een zeker *Bruilofstidichi*, ter eer van den eerzaamen,
- En zeer discreeten en tot veel ding bequaamen,
- *Kamacho*, zeer geleerd, gelijk een kikero,
- De zoon van *Pedro Lope* en *Gwurtje Knuppsstro*,
- Die nu de bruiwom is met 's fierfel aller maagden,
- De prenk van *Remi*, die aan ieder een behaagden,
- *Quiteria* genaamd, getreden in de trouw,
- In 't jaar van *enme*, de, ce, ikze ....

KAMACHO.

Ik bidje voor

't Gediche naar sanstonds op, 't is wonderlijk
verzonnen

't Is moot getijmd, hadie!

JOCHEM.

Wel 'k heb nog niet begonnen

Dat was het hoofd nog maar ....

[Hij leest]

- Hier kom ik bij zijn exelentie,
- Die vrouwen zal het mooiste wensje,
- Vol wonderlijke kunst en scientie,
- Bevalligheid en eloquentie;
- 'k Doe u bij dezen advertentie,
- Maar geef een weinigste silentie,
- Dan zult gij hooren een inventie,
- Van eiken regel een sententie: .....

KAMACHO.

Waar haalt de Gek de brui kwaed woorden toch
van den.

JOCHEM.

Dat draaft eerst, hee!

KAMACHO.

Ja hongt noch kat kan 't niet verstaan.

JOCHEM leest.

- In de alleroudste lands Kronijken,
- Staat van dit paar geen paars gelijken,
- Want *Hector* en *Andromaché*,
- En *Minus* met *Pasiphaë*,
- Noch *Echo* met haar *Hef Narcisus*,
- *Penelope* en vorst *Ulihus*,
- *Mercurius*, *Venus*, *Luna*, *Sol*,
- *Mars*, *Jupiter*, *Saturn*....."

KAMACHO.

Hoo op! men kop wordt dol

Ik kan dat volk toch niet.

JOCHEM.

't Zijn zeven Dwaelplaneeten:

KAMACHO.

Jou harsfens schijnen wel te dwaelen.

JOCHEM.

Wel te weeten.

[Hij leest.]

- *Solan*, *Chilo*, *Pissacus*,
- *Tales* en *Cleobulus*
- *Bias* en *Periander*
- *Blauken* net de *Zevenster*."

KAMACHO.

Wel *Micster Jochem* 't schortje zeper in 't verstand.

JOCHEM.

De zeven wijzen van 't vermaarde *Griekenland*
Kamacho, watje 't, zeg.

KAMACHO.

Wel neen ik bij men zoolen:

JOCHEM.

Wel dan van veurne of an.

KAMACHO.

Ik sta op hete koolen

'k moet na men Bruid, ik wil nou hier niet langer staan.

